בס"ד

לעילוי נשמת

אבי מורי רבי יעקב בן ר' יצחק דוד זצ"ל ואמי מורתי מרת סימא בת ר' כלב פייבל ע"ה, מורי חמי ר' יעקב שלמה ב"ר זכריה אהרן זצ"ל וחמותי מרת חיה לאה טויבע בת ר' יעקב ישראל שניאור זלמן ע"ה,
אחותי מרת פייגע בת ר' יעקב ע"ה, ידידי ושאר בשרי ר' יהודה לייב בן ר' דב בנימין שמואל זצ"ל

מחודדין בפיך
עיונים בפרשת השבוע
בליון תתרב"ט וישלח

תפילה. יעקב אבינו כבר זכה פעמיים נגד עשיו. הוא קנה את הבכורה וזכה בברכות. הוא גם הצליח לברוח מלבן. לכאורה, יש לו חזקה לצאת מבין שיני הרשעים. אבל, יעקב אבינו מפוקח. ברגע שהוא רואה שהשי"ת שולח לו מלאכים על סף הכניסה של ארץ ישראל, מובן לו שיש כאן איזה שהוא סכנה. מיד הוא שולח את המלאכים לקראת עשיו לשמוע מה התכנית. הוא מבין באר היטיב שעשיו רוצה להרוג אותו. מיד הוא תופס את אומנות אבותיו, ומתפלל. כאן יש חידוש עצום באופן שיש לנהוג. יעקב אבינו הובטח שהשי"ת ישמור עליו עד שיגיע לרגע שיקויימו ההבטחות שהובטחו עליו. עדיין לא נולד בנימין, אז חסר שבט. לכאורה הוא יכול להרגיש מוגן. אבל, הוא ממש לא מרגיש מוגן. הוא מכריז "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת", נתמעטו הזכויות ולא מגיע לי הגנה. לכן, אחרי שאני מרגיש את מיעוט ערכי וגדולת חסדי הבורא, אז יעקב מבקש שהשי"ת יציל אותו מידי עשיו. ועוד, הרי הקב"ה הבטיח לו "היטיב איטיב עמך", לכן יש לו עזות מצח כדי להתפלל. אכן, תפילת יעקב התקבלה. הוא ניצל מידי עשיו, הידיים הרצחניות. וגם מאחיו עשיו, כאשר הסביר לעשיו, ואני אתנהלה לאיטי. עשיו הרוצח, סכנה גשמי, עשיו האח, סכנה רוחנית, וזה סכנה חמורה יותר. מזה יעקב פחד יותר. לכן הוא דוחה את הפגישה עד לאחרית הימים, לזמן שיעלו מושיעים להר ציון לשפוט את הר עשיו. הפרשה גם מלמדת אותנו שוב, אם אתה רוצה משהו שיישאר שלך, תשלם עליה, כמו שיעקב שילם מחיר מופרז של מאה קשיטה עבור השדה של סביבות שכם. עוד למד חשוב זה שיעקב אבינו נענש עם מעשה דינה בגלל שהוא החביא את דינה בתיבה כדי שעשיו לא יראה אותה. כי שמא היה בכוחה להחזירו למוטב. זה מבהיל. יש אומרים, שהילד "שאול בן הכנענית, המיוחס לשמעון, הוא הבן של דינה, והוא זמרי בן סלוא. מבהיל. הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. מה שנראה בעינינו מעשה של זהירות, מעשה הגיוני ביותר, לא מוצא חן בעיני השי"ת ויש מחיר. אבל, המסר החזק של הפרשה זה "ברית כרותה לשפתיים". יעקב אבינו אמר שמי שגנב את התרפים, לא יחיה, ואכן רחל, בעת לידת בנימין, נפטרת לבית עולמה. המילים האחרונות שלה זה קריאת שם בנה, בן אוני, כלומר, בן צערי. וזה גרם כמעט להכחדת שבט בנימין במעשה של פילגש בגבעה. עלינו לשמור לשונינו מכל משמר. רק לברך, רק לשבח. כאשר נדע להתהדר בלשון נקיה, לשון חיובי, לשון שמברך, מודה ומשבח להשי"ת על כל הטוב והחסד אשר עשה עמנו, אזי יחיש את המושיעים לשפוט את הר עשיו והיתה לה ' המלוכה, לעולם ועד.

קטנתי מכל החסדים. מכאן שראוי לאדם שיתבונן בתפלתו חסרון עצמו ופחיתותו ואדנות האדון אשר הוא אליו עבד, זהו שאמר את עבדך. ושיתבונן ברבוי חסדי השם יתברך וטובותיו עליו, וזהו שאמר דוד ע"ה, טובתי בל

עליך. יאמר מתבונן אני בדרכי האם יתברך שהוא מלוך לכל העולם מיטיב לותם טובות המלוך על העבד לא בחיוב, רק חסד גמור, זהו טובתי כל עליך. כלומר איננה חיוב שתהא מוטלת עליך. ולאחר שיתבונן בכל זה יאהב לרכיו. וכן לאמר יעקב הגילני נא. ומה שאמר. מכל האמת והוא הדין, וטוב הקב"ה וחסדיו על האדם איגם בדין רק בחסד, לכך שנה לונקלוס בלשון וללא תרגם קשוט, ותרגם מכל חסדין ומכל טבוון, כלומר היה בלשון העברי מכל חסדים ומכל הטובות. ומה שהזכיר הכתוב. לאמת בדרך הפשט לפי שמתנת הארץ שהבטיחו הקב"ה היא במלת האמת, לפי שכבר נשבע לאברהם בזה. וזהו פשט הכתוב תתן לאמת ליעקב חסד לאברהם. כלומר מה שנתת הארץ לאברהם היה חסד שנתת לו הארץ ונשבעת לו בזה. לכל יעקב בדין היה לפי שכבר נשבע לו לאברהם: כי במקלי. מכאן שחייב אדם שיזכור ימי הרעה בזמן השלוה כדי שיתבונן ויתרונו ויודה להקב"ה על זאת. וכן לאמר שלמה המלך ע"ה ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה. פירוש ביום טובה ראה ביום רעה: רבינו בחיי מלמד אותנו את יסודות התפילה. ראשית לכל, ענווה אמיתית. לדעת כמה קטן האדם וכמה גדול השי"ת. יבין לעומק את גדלות הבורא, טובו וחסדו שבכל עת. רק אחרי שיעקב אבינו אמר "קטונתי מכל החסדים", הוא הכיר שאינו ראוי לכלום, לולא הבטחת השי"ת שלא יעזוב אותו עד אשר יקיים אשר הובטח. לכן, הכריז על נומך ערכו, גדלות הבורא ושיבח את הקב"ה גם על הזמנים הקשים כאשר עבר את הירדן רק במקלו. ככה בדיוק אנחנו חייבים להתפלל. מתוך ידיעה ברורה <u>שלא מגיע לנו שום דבר. הקב"ה אינו חייב לנו כלום.</u> אין דבר כזה "מגיע לי". כאשר נדע שאין בנו מעשים, אזי נוכל לבקש חננו וענינו, עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו. זאת התפילה הרצויה.

לא יכול לו, לרוב לבקותו תמיד כמל ית' במחשבה ובדבור. הספורנו מעורר אותנו, איך מחזיקים מעמד נגד שרו של עשו. הדבקות התמידית בהשי"ת. לא רק בדבור ולא רק במחשבה, אלא גם במעשה. היום, עשו הוא הרבה יותר גדול מאי פעם. כליו של עשו חלחלו לתוך המחנה. נכון הוא, שגדולי הדור למדונו לגזול את החנית מיד המצרי. אבל, החדירה למחנה נעשתה ללא הסננים הראויים. בפרט בכל מה שנוגע בדבור, מחשבה, ראי"ה ומעשה. כאשר עניינים אשר היו רחוקים מבאי בית המדרש הפכו לנחלתם. כאשר ישנם פלפולי סרק בכל ענייני הפוליטיקה ומחלוקות פנימיות אשר לדאבון הלב אינם נפתרים. נהפוך הוא, הם גדלים והולכים. יראים ושלמים מדברים סרה באלו שהיינו צריכים לחשוב שהם בגדר מלאכי ה' ולבקש תורה מפיהם. זה המונע את הדבקות האמיתית בבורא יתב"ש. אומר לנו הספורנו, מי שרוצה להחשב כבן יעקב, כיושב אוהלים, חייב להיות דבוק במחשבתו, דבורו ומעשיו בבורא יתב"ש. ושמו של הקב"ה הוא שלום. וד"ל.

למה זה אמצא חן בעיני אדני. למה זה, תעשה לי טובה שאיני ראיך לה. למצא חן בעיניך, ולא תשלם עתה עוס גמול, לעון רע"י. והכונה ביעקב כי לא היה חפץ בהם ובחבורתם כלל, וכל שכן שהיה בדעתו ללכת לדך אחרת: ורבותינו ראו עוד בזה עלה, למרו רבי ינאי כל הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהלא פרשתא ולא הוה נסיב עמיה רומחין, חד זמן לא מיסתכל בה ונסיב עמיה רומחין, ולא הגיעו לעכו עד שמכר פינס שלו. מפני שהיתה קבלה בידם שזו פרשת גלות. כשהיה בא ברומה בחלר מלכי לחוס על עסקי הלבור היה מסתכל בפרשה זו ללכת לאחרי עלת הזקן החכם, כי ממנו ילמדו הלורות וכן יעשו, ולא היה מקבל חברת לנשי רומי ללותו שאין מקרבין אלא להנאת עלמן ומפקירין ממונו של אדם. הרמב"ן מאיר עינינו. צריכים לדעת שכל מה שחז"ל אמרו וצפו,

הכל אמת שריר וקים. ההכנה להתעסק עם עשו ועניניו הוא לדעת שכל "טובתם" אשר הם "כאילו" מטיבים לאנושות, כל כוונתם הוא רק להנאתם. אין להם עניין בתיקון עולם, אלא פרסום שמם והגדלת עושרם. עיינו ערך רשב"י ויהודה בן גרים. רשב"י שם דגש שכל עניניי האדומים לטובתם והנאתם. נכון, הכבישים הסלולים, הגשרים ובתי המרחץ עוזרים לאנושות. אבל המטרה העיקרית זה לא שיקל על אנשים ללכת בדרכים סלולות ויוכלו לעבור על גשרים ולהיות נקיים. כוונתם להרויח ממון. ממילא הם מקדשים את האמצעי להשיג מטרה נלוזה. רשב"י גינה זאת בכל פה. יהודה בן גרים אשר חנף לאדומים ולימד עליהם זכות, לבסוף הפך לגל של עצמות. כי ביהדות אין מטרה של להרויח כסף על חשבון של הטבה לאנושות. ביהדות הטבה לאנושות נקראת גמילות חסדים. אומר הקב"ה מה אני בחינם. לעזור לזולת בלי לצפות לתשלום. לכן, התגובה הטבעית של בני ישראל לאהבתו של עשו הוא, למה זה אמצא חן בעיניך. שלא ימצא בעינינו עשו והנהגותיו. נדע לדחות את כל דרכי חינוכו אל מחוץ למחנינו. כי דרכיה קצרה שהיא ארוכה. בסופה חומה בצורה מברזל המבדילה בינינו לאבינו שבשמים. כל עוד נדע לשמור מחיוכו הפלסטי, המעושה (המאוסה) של עשו, נתקרב יותר ליום שיעקב ישלם נדרו, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה.

אלה בני אצר וגו', ירמוז הכתוב על דרך לומרם ז"ל למרה תורה מפני מה בני עניים למר לה הקב"ה להנחיל מוהבי יש ומולרותיהם ממלא, פירוש כי בחמלעות יסוריהן בעולם הזה ירבה מולרם בעולם הבא, והוא מומרו מלה בני מלר פירוש מותם שחפלים למלור מולר בטוב הנלחי לריכין בעולם הזה לסבול יסורין בלהן וגו': ומוליע הכתוב כי היסורין הם עושים מולרות מלחים כל טוב למעלה בחמלעותם, וכיסורי רבי מלעזר ברשב"י שהיה קורא מותם בומו מחי וכו', ומעתה מי החיש החפץ חיים העליונים ולחלור מולרות הטוב ימחום בעולם הזה וכתענוגיו ויקבל עליו בלהן וזעון ועקן, תרגום לרה עקת, לטוב לו כל הימים ולמלחות מולרותיו. האור החיים הקדוש הזה חייב להיות נר לרגלינו ואור לנתיבתינו. לדאבונינו אנחנו אנשי דור החיים הטובים והקלים. ללמוד תורה "בכורסא". לכן, כאשר נוגעים בחלקים של התורה הקדושה, יש לנו לדעת שהיא נשגבה מבינתינו. ללא עמל ויגיע, ללא דרכה של תורה של חיי צער תחי"ה, של אין התורה מתקיימית אלא במי שממית עצמו עליה. לכאורה מאד תמוה, מדוע בכלל מובאים כל צאצאי עשו, מה המכוון בזה. ללמדינו את העיקרון, שהתורה נקנית בייסורין. לא לצפות לצ'ופרים, לעינוגים והנחות. לדעת כי לשבת באוהלה של תורה מחייב יגיעה, אשרי אדם תיסרנו י–ה ומתורתך תלמדנו. ביותר יש לדעת, להתבונן בסופם של הנאות העולם הזה. הנביא אומר מה הם בעצם הנאות העולם הזה "כי כל שלחנות מלאו קיא צואה" זה הסוף. מה שאין כן דרכה של תורה, זה אור. זה שמחה. כל דבר טוב שאינו נגמר ברגע אלא נמשך לנצח נצחים. אוצרות מלאים כל טוב. ממילא, טוב לעבור קב קטן ייסורים בעולם הזה כדי לזכות וליהנות מכל חיי העולם הבא.